

'כיסא שנמצא בו מטמון'

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה בכתב על השאלה נכנס להגרלה!

הפרס השבוע: 100 ₪

שאלה: האם מותר לדפוק ב'המן', כאשר זה מפריע לאחרים להתרזו, וממהרים למצוות היום?

ברמ"א (סימן תרצ סעיף יז) בשם האבודרהם מובא המנהג שמכים המן כשקוריים המגילה בבית הכנסת, ואין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו, כי לא להנם הוקבעו". וכתב המשנה ברורה (ס"ק נט), מהרי"ל (הלכות מגילה סימן יב) לא היה חושש להכות המן למרות שבכל המנהגים לא שינה ממנהגו (מהרי"ל הלכות יוה"כ אות יא), והיעב"ץ מעיד על אביו ההכנס צבי שהיה מכה ורוקע ברגלו וטיפח בסנדלו כשהגיע לזמירת המן, והפמ"ג כתב דיצא שכרם בהפסדם שמבלבלין הרבה.

קעת השאלה, האם אפשר לחייב את המרעישים לא להרעיש? והאם מותר להרעיש כאשר מפריע לאחרים?

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב ערב (תשובה שתיע אחרי יום ראשון נכנס לתהליך הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת האפשרויות הבאות:

בטלפון 02-5377085 שולוח 4 בעמודות 'דרום פלוס', קופת 'עומק הפשוט' ישיבת מיר ירושלים ישיבת מיר ירושלים
בפקס מספר 1532-6507823 במייל gmail.com@5047867 (ההגרלה על דעת רבני המון)

המדור השבוע נודב על ידי ידידינו הרב שמואל דרורי שליט"א הצלחה וברכה בכל העניינים

שם הזוכה בהגרלת הגיליון הקודם (206) על סך 100 ₪ הבחור החשוב דוד צבי שליזינגר הי"ו ישיבה לצעירים פינסק קרלין ביתר עילית

מי זכה בכסף?

מעשה בכיסא: מעשה שהיה לפני כמה שבועות, חמשה בחורים ישבו בפנימית 'שלמי שמחה' בישיבת מיר ירושלים, אחד מהם לקח כיסא מתנדנד שהיה בחדר שנפל ממנו בורג, והפכו כדי לתקנו. הבחור פתח את אחד הברגים של הכיסא, ופתאום נפלו ממנו שטרות של דולרים, בסכום של \$1000. אחד הבחורים שאינו מחברי החדר, קפץ והגביה בזריזות כמעט את כל השטרות בסך כולל של \$900 ואמר שהוא זכה בהם, השטר האחרון של \$100 בחור אחר הניח עליו את רגלו, ומנע ממנו להגביהו, והוא הגביה אותו.

חברי החדר התחילו לשחזר מהיכן הביאו את הכיסא, וזנכרו שלפני שנתיים הביאו לחדר שני כיסאות זהים, אחד מהם הובא מהאשפה בשכונת 'בית וגן' על ידי בחור שכבר נישא. הכסא השני הובא מדירה שכורה, על ידי בחור שעדיין מתגורר בחדר. אותה דירה שכורה נמצאת בשכונת 'זכרון משה' בירושלים, ושייכת ליהודי שהשכיר אותה לפני כמה שנים לגווה שגרה שם כ-10 שנים (ומצד שכירות לגוי מדין 'לא תחנם' מבואר ברמ"א 'יו"ד סימן קנא סעיף ח) שהמנהג להקל להשכיר דירה לגוי כי אין דרך הגוים היום להכניס עבודה זרה לביתם, וראה בהרחבה בגיליון עומק הפשוט מספר 120) עד שמתה. על החודש האחרון היא לא שילמה שכירות, ובנה אמר לבעל הדירה שהוא יכול לזרוק את כל החפצים שלה, כי אין לו צורך בהם.

בעל הדירה, חיפש בדירה מטמונים ומצא שם סכומי כסף בכמה מחבואים, ואף אמר בפירוש שרוצה לזכות בכל המטמונים. לאחר החיפוש העמיד למכירה את שאר החפצים, ומה שלא נמכר, הבן של בעל הדירה שלומד בישיבת מיר הזמין את חבריו מהישיבה שיקחו מה שהם רוצים, אחד הבחורים לקח כיסא תוך כדי שחברו מסייע לו בסחיבתו. במשך הזמן, אחד הכיסאות שהיו בחדר התקלקל וזרקו אותו לאשפה, ולא ידוע איזה כיסא נזרק, האם הכיסא שהביאו מהאשפה או הכיסא שבא מהדירה. הבחור שסחב את הכסא מהדירה,

לזכרון עולם בהיכל ד'

זכות הופעת הגיליון הצלחת התורם שליט"א ומשפחתו

ולעילוי נשמת ראב"ד ירושלים הגאון האדיר רבי ישראל יעקב פיישר זצוק"ל בעל 'שו"ת אבן ישראל בן הגאון רבי אהרן זצוק"ל

נלב"ע כ"ה אדר א' תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

לטרומות

חייגו עכשיו 02-5377085

שולוחה 8

דעת הקונה לקנותו. והביאו מעשה באדם שקנה חתיכת בדיל מגוי, ומכרו ליהודי אחר בחזקת בדיל, וחבירו גילה שכולו כסף מבפנים, ורק מבחוץ היה מחופה בדיל, ותבע הראשון את השני בדיון על אונאה, והכריעו שקנה השני מטעם שהראשון לא זכה בו כשקנה אותו מהגוי, כיון שלא ידע ולא התכוין לקנות הכסף. וביאר **הלבוש** (סוף סימן רלב) הובא **בפתחי תשובה** (ס"ח ח), כיון שהקונה לא יודע אינו קונה והרי זה הפקר, וכל הקודם זוכה. וה**נתיבות** (ס"ח ח) ביאר כיון שאין דרך לדעת מהמטמון, דינו כ'אבודה ממנו ומכל אדם'.

3. זכיה בכסף לפני הנפילה

בעל הכיסא: אם כן המקרה שלנו תלוי במחלוקת הראשונים. לדעת התוס' יש להסתפק האם קנה בעל הדירה או בעל הכסא, כיון שאילולי נפילת הבורג לא היו מוצאים לעולם את השטרות, ולא קונה החצר וההגבהה, אמנם הג"ח **שמואל רוזובסקי** זצ"ל (שיעורי רבי שמואל בבא מציעא דף כה): ביאר שסברת התוס' שמתמון שלא עתיד להמצא לא זכה, יסודו בהגדרת קנין חצר, שקנין חצר פירושו 'רשות המחזיקה לבעלים', ומטמון שאין סופו להימצא לא נחשב שהחצר מחזיקה אותו לבעלים. ולפי דבריו מסתבר, שבעל הדירה שרוצה לקנות מדין חצר לא זכה, כיון שלא עתיד להמצא, אבל בעל הכסא יתכן שקנה כיון שבא לקנות בהגבהה ומשיכה, ונחשב קנין משיכה לרשותו. כי סוף סוף הכניס לרשותו את הכסא על כל תכולתו אפילו שלא ידע, ואינו דומה לחצר, גם סברת הראב"ד שחצר שאינה משתמרת לא קונה, נאמר רק בחצר, ולא בהגבהה ומשיכה.

וסברת הרמב"ן שרכוש האמוריים שייך לכל שבטי ישראל, ולא לשבט אחד, אינו שייך לכאן כלל, ולפי שיטתו בעל הדירה זכה עוד לפני שבעל הכסא זכה.

אך הרי הרמ"א פסק להלכה כדברי הגהות אשר"י והמרדכי, שהקונה כסף בחזקת בדיל לא קנה כי לא היה דעתו לכך, ואם כן בעל הדירה ובעל הכיסא לא קנו את המטמון, שהרי לא היה דעתם בשעת הקנין לזכות במטמון.

והוסיף הג"ר **יצחק זילברשטיין** שליט"א, למרות שבעל הדירה קיבל וצווח שאמר בפירוש שרוצה לזכות בכל מה שיש בדירה, מכל מקום מעשיו מוכיחים שלא התכוון לזכות בכסף שיש בכסא, כי הרי שחרר את הכסא לכל הקודם, ולא חשש שמא יש בפנים מטמונים, והתכוון לזכות רק בדברים שימצא בדירה.

עוד אחד: אין הוכחה שהכסף נפל מהכסא הזה שמא נפל מהכסא השני, והכל מבוסס על עד אחד שזוכר שזה מהכסא שלו, ונפסק **בשו"ע** (ח"מ סימן רסז סעיף י) זה נתן סימנים, וזה נתן סימנים ועד אחד, העד אחד כמי שאינו, ויניח. מוסיף הרמ"א וי"א שזה שכנגד העד צריך לישיבע שזה שלו הוא, ואם אינו רוצה לישיבע נותנין לבעל העד.

אין לו טביעות עין לקבוע שהכסא עם המטמון הוא הכסא שלו, אבל חבירו שסחב איתו את הכיסא, טוען שיש לו סימנים על הכיסא, ויש לו טביעות עיון שזה הכיסא שהגיע מדירת הגויה. כעת השאלה למי הכסף שייך עכשיו, האם של התופס, או שצריך להחזיר את הכסף מדין 'השבת אבידה'.

1. שבע צדדים, מי זכה בכסף?

- א. **בעל הכיסא שהביא מהאשפת:** בעל הכיסא הראשון טוען שזה הכיסא שהוא מצא באשפה והוא עדיין שייך לו, ולכן גם הכסף שנמצא בתוך הכסא שלו.
- ב. **בעל הכסא שלקח מהדירה:** בעל הכיסא השני טוען, שהרי החבור שבא איתו אומר בוודאות שהכיסא שלו, ולכן ודאי שהכסף שייך לו.
- ג. **בעל הדירה:** בעל הדירה השכורה טוען שהם ידעו שהגויה החביאה כסף בדירה, והם גם מצאו שם עוד כספים, וכשהיא מתה הם אמרו שהם רוצים לזכות מדין קנין חצר בכל הכסף המוחבא, למרות שאינם יודעים היכן הוא נמצא.
- ד. **הנהלת הישיבה:** הנהלת הישיבה יכולים לטעון, שהכסף נקנה להם מדין קנין חצר, כיון שהחדר שייך להם.
- ה. **חברי החדר:** חברי החדר טוענים שהכסף נקנה להם מדין קנין חצר, כיון שהם קיבלו את החדר מהישיבה והם כשוכרי הדירה, והכסף נפל על הרצפה של חדרם.
- ו. **הבחורים שהיו בחדר:** הבחורים שהיו בחדר טוענים שכולם עמדו שם בשעה שנפל הכסף, ואם כן הם זכו בו בקנין ד' אמות, שהרי מציאה נקנית כאשר היא קרובה אל המוצא בד' אמותיו.
- ז. **המגביה:** המגביה טוען שהוא זכה ראשון בקנין הגבהה שהרי המציאה דינה כהפקר, ולכן כל הכסף שייך לו. ואף אם יש ספק אם זכה, הוא מוחזק והמוציא מחבירו עליו הראיה.

2. מציאה שאינה ידועה

שנינו **במשנה** (בבא מציעא דף כה): המוצא מציאה בגל ובכותל ישן הרי אלו שלו. טעם הדין מבואר **בגמ'** מפני שיכול לטעון שהמציאה היתה של האמוריים שגרו שם לפני שעם ישראל נכנס לארץ, והגמ' מעמידה שמוכרם שהמציאה היתה עם הרבה חלודה, ומסתבר שמונח שם מזמן האמוריים.

תמהים **הראשונים** מדוע בעל הכותל לא זכה במציאה? **בתוס'** (דף כו. ד"ה דשתין) תירצו, שחצר לא קונה דבר שיתכן שבעליה לא ימצא אותו לעולם. **הרמב"ם** (הלכות גזלה ואבדה פרק טז הלכה ח) מתרץ כיון שאף אחד לא יודע עליו הוא נחשב 'אבוד ממנו ומכל אדם'. **הראב"ד** (שם) חולק ומפרש באופן אחר, לפי שאינה חצר המשתמרת צריך שיהא בעליו בצדו ויאמר זכתה לי חצרי. **והרמב"ן** (בבא מציעא כה): מתרץ שהממון של האמוריים הוא בחזקת כל השבטים ולא בחזקת השבט שבו נמצא החפץ.

חידוש גדול מתרץ **הגהות אשר"י** (בבא מציעא פרק ב סימן ט) **והמרדכי** (בבא מציעא פרק אלו מציאות רמז רנח), בשם **הראב"ה** ו**רבי אליעזר ממי"ץ ורבינו תום ורבי"א**, ונפסק להלכה **ברמ"א** (ח"מ סימן רלב ס"ח, רסח סעיף ג), שהקונה חצר שיש בו מטמון שאינו שכיח למוצאו לא זכה במטמון, כי אין דעת המוכר למכרו ולא

עדיין צריך שיתקיים התנאי שיהיה 'חצר המשתמרת לבעליה', וצריך לדעת האם חדרי הפנימיה נחשב חצר המשתמרת לדעת הבעלים, שהרי מבואר **בתוס'** (בבא מציעא דף יא: ד"ה וכו') שאם החצר מושכרת לאחר, ואין המשכיר עומד בצד שדהו, אינו בכלל חצר המשתמרת. ואפשר לתלותו בתירוץ **הש"ך** (ח"מ סימן שיג ס"ק א), בתירוצו הראשון סובר הש"ך שהחצר דינה כ'חצר משתמרת' למשכיר, על ידי שמירת השוכר. בתירוצו השני סובר הש"ך, שהמשכיר קונה רק כאשר המשכיר עומד בצד שדהו. וכתב **הגר"ע** (ש"ת קלג) שאין להוציא מיד המוחזק, וכאן הרי התופס מוחזק.

ד' אמות: דין נוסף שיש לדון שמכוחו זכו בני החדר בכסף, והוא בקנין ד' אמות שתיקנו חז"ל. אך נפסק **בשו"ע** (ח"מ סימן רסח סעיף ב) שאין ד' אמות קונות לאדם בחצר חברו. ואם כן על הצד שנחשב חצר של הישיבה לא קנו. אמנם דעת **הרמב"ם** (בבא מציעא דף י:)

שאיין קונה בחצר חברו דוקא בחצר המשתמרת, אבל בחצר שאינה משתמרת קונה, ו**הרמב"ם** חולק וסובר שאינו קונה אפילו במשתמרת. ותלוי בגדון לעיל האם ישיבה נחשבת משתמרת להנהלת הישיבה.

עוד צריך לדעת האם ד' אמות קונות לאדם שלא מדעתו, שהרי הבחורים לא התכוונו לקנות, דעת **הט"ז** (סימן רסח ס"ק ג) שקונה, ודעת **המחנה אפרים** (חצר סימן טז) כשיטת **הריטב"א** ו**הריב"ש** שלא קונה בד' אמות בלי כוונת קנין. ומצד קנין הבטתו בהפקר, הרי נפסק **בשו"ע** (ח"מ סימן רעג סעיף יא) שהבטתו בהפקר לא קונה.

הכרעת הדין: הצדדים הגיעו לפני הדיין **הג"ר יצחק אייזיק סילבר** שליט"א והכריע מכח חלק מהסברות שהובאו בגיליון, שהכסף שייך למגביה, ולמרות שיש צד שהכסף שייך לאחרים, אי אפשר להוציא מהמוחזק מדין 'המוציא מחבירו עליו הראיה', ומדין 'קיים לי', עד שיוכרונו כל הספקות הנ"ל. וכן נקטו להלכה **הג"ר מיכל פריד** שליט"א, ו**הג"ר אפרים שפיגלר** שליט"א (פניני הלכה גליון מספר 57 פרשת משפטים, חלק ניכר מהגיליון הנוכחי מדבריו שליט"א), ופרטו 'לצאת ידי שמיים' אין כאן, שהחוב 'לצאת ידי שמיים' כשהמוחזק חלש בטענותיו. למרות שאי אפשר להוציא ממנו ראוי שיפייס את חברו לצאת ידי שמיים, אבל בגדון דידן יש צד גדול שמעיקר הדין הכסף של הזוכה, ולא רק בתורת מוחזק בעלמא, ולכן אינו צריך לפייס את חברו 'לצאת ידי שמיים'.

[יש לציין; כבר הקשו האחרונים בספק ממון 'המוציא מחבירו עליו הראיה', מדוע לא יחמיר מספק איסור לאו דלא תגזול', כדי 'לפסק דאורייתא לחומרא'? ויתרץ **הג"ר שמעון הכהן שקופ** (שערי יוסף שער ג פרק ג) כיון שעל פי משפטי הממון

ואם כן לדעת השו"ע לא זכה בעל הכסא, ולדעת הרמ"א אם השני אינו מוכן להישבע, זכה בעל הכסא.

4. זכיה בכסף ברגע הנפילה

קנין חצר בהקדש: ברגע הנפילה יש לדון האם בעלי החדר בפנימיה זוכים בכסף מדין חצר. אם הישיבה נחשבת בעלים על הפנימיה, יש לדון שלא זכתה, שהרי מבואר **במגן אברהם** (או"ח סימן קנד ס"ק ג) בשם **האגודה** (אגודה על מסכת מעילה דף יג.) מצא דבר בחצר בית הכנסת זכה בו המוצא, ולא אומרים שחצר בית הכנסת תקנה להקדש, דחצר קונה מדין יד, ולהלכה פוסקים כשיטת הראשונים שאין יד להקדש'. שואל **הקצות החושן** (סימן ר ס"ק א) הרי בית כנסת אין לו דין הקדש ודינו כחצר השותפין שקונה לשניהם ואם כן הבית כנסת זוכה במציאה ולא המוצא. ויתרץ **הנתיבות המשפט** (פתחה לסימן ר) שאמנם החצר היא חצר השותפים, אבל של שיעבוד את הזכויות להקדש. ו**בשו"ת קרן לדוד** (או"ח סימן מג) מתרץ שאם יזכה נמצא שהיה כאן תשמיש חול האסור, והיינו תשמיש לזכות, לפי זה מחדש **הג"ר יעקב ישעי' בלויא** זצ"ל (פתחי חושן אבידה ומציאה פרק ט הערה לה), שהדין 'אין יד להקדש' הוא רק בהיכל בית הכנסת ובית המדרש ומוקמות המיוחדים לקדושה לימוד התורה והתפילה שדומה להקדש, אבל הקדש עניים ואפילו הקדש ליישיבות יש יד להקדש. לפי דבריו בחדרי הפנימיה יש קנין חצר להנהלת הישיבה [באופן שזה חצר המשתמרת לדעת הבעלים].

ונחלק עליו **הג"ר יצחק זילברשטיין** שליט"א שבכל האופנים חצר לא קונה להקדש, כמדויק מדברי **המשנה ברורה** (סימן קנד ס"ק נט) מצא דבר בחצר בית הכנסת או בבית הכנסת זכה המוצא ולא קונה החצר להקדש דאין יד להקדש. הרי שדיבר גם על חצר בית הכנסת שאין בו קדושה. לפי דבריו אין קנין ליישיבה בחדרי הפנימיה, דאין יד להקדש, וחדרי פנימיה דינם כהקדש, שהתורמים נותנים את הכסף עבור החזקת התורה, ואי אפשר למכור את הבניין ולהוציאו לחולין.

הבחורים או הישיבה: לפי הצד שיש קנין חצר, בפשוטו הישיבה בעלים על החדר, ולא הבחורים ידריי החדר כי אין לבחורים קנין שכירות או זכיה בפנימיה, ויש להם רק 'זכות לינה' בבנייני הישיבה, וזכות הישיבה לשנות את הבחור מחדר חדר, וגם יש להנהלת הישיבה מפתח לחדר, וזכות ורשות הישיבה להיכנס לחדר בכל רגע שירצו, ולכן אין לבחורים קנין חצר בפנימיה.

ואפילו אם נחשיב את הבחורים כשוכרים, עדיין תלוי במחלוקת הראשונים האם חצר מושכרת קונה למשכיר או לשוכר, דעת **הרמב"ם** (שכירות פרק ו הלכה ה) שקונה למשכיר, ו**הראב"ד** (שם) חולק שקונה לשוכר. ו**השו"ע** (ח"מ סימן שיג סעיף ג) פוסק כדעת הרמב"ם.

ידוע בעולם הישיבות' בשם **הגרי"ש כהנמן גאב"ד פוניבז'** זצ"ל שסבר ששייך בעלות פרטית על ישיבה, ונחלק עליו **החזו"א** זצ"ל שלא שייך להיות בעלים פרטי על ישיבה, שכן ישיבה אינה רכוש פרטי אלא 'הקדש'. במעשה של הכסא לפי שני הצדדים, ידריי החדר אינם זוכים בכסף מדין חצר, שאינם בעלים, אלא הישיבה זכתה אם בתורת 'בעלות פרטית' אם בתורת 'הקדש'.

חצר משתמרת: גם אם נניח שאפשר לזכות בכסף בקנין חצר,

עדכוני הלכה

שיעור מיוחד דיני עירוב

ביום שלישי פרשת ויקרא יתקיים בעז"ה שיעורו של הג"ר משה אנגלרד שליט"א מראשי מוקד העירוב בארץ הקודש, בית המדרש פינסק קרלין רחוב חסידי קרלין 1 שכונת בית ישראל ירושלים, בענין עירובין בזמננו ופרטי דיני קרפף.

ניתן להאזין לשיעורו הנפלא בקו 'הילכתא' בטלפון מספר 02-5377085 שלוחה 6

דבר נפלא אמר המשפיע הנודע הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א, כמו שלגבי דיני זכיה מי שאינו יודע אינו זוכה, כך גם לגבי 'אין זכיה כתורה' צריך לדעת להבין את ערך התורה, ואם אינו יודע את ערך התורה לא יכול לזכות בה.

זכה, לא שייך איסור לא תגזול, שאיסור גזילה נאמר רק בכפוף למשפטי הממוין].

והוסיפו, שיתכן שמעשה ההגבהה מחייבת אותו בהשבת אבידה, והמגביה נעשה 'שומר אבידה', על הצד שהוא לא זכה בכסף, ולכן חשוב שידע, שבמהרה יבוא אליו הנביא זכור לטוב, ויכריע בספקות, ויתכן שאליו הנביא יחייבו להחזיר את האבידה לבעליו האמיתי, אך כעת מותר לו לתתחילה להשתמש בכסף.

וכן הכריע להלכה הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א (ווי העמודים כסאות למשפט עמוד עא, חלק ניכר מהגיליון הנוכחי מדבריו הנפלאים) לפי כל הג"ל שבעל הכסא ובעל הדירה ודאי לא זכו, כי הכסף אינו עתיד להמצא שם, ודיירי החדר לא זכו, כי הפנימיה שייכת לישיבה, והישיבה לא זכתה כי אין חצר להקדש ולא משתמר לישיבה, ולכן זכה הבחור שהגביה את הכסף, ואי אפשר להוציא את הכסף ממנו.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **מטמון בכסא:** במעשה שהיה בישיבת מיר הבחור שהגביה את הכסף זכה, ואי אפשר להוציא ממנו מדין 'המוציא מחבירו עליו הראיה', ואף אין עליו חיוב לצאת ידי שמים, ויתכן שאליו יחייבו בהשבת אבידה לבעלים האמיתי.
- ב. **מטמון נסתר:** בעל הדירה, ובעל הכסא, כיון שלא ידעו ולא עתידים לדעת שיש כסף בכסא לא קנו.
- ג. **בשעת הנפילה:** הבחורים אין להם קנין בחדר לזכות, כי הישיבה בעלים, הישיבה לא זוכה כי הפנימיה כדין הקדש ואין יד להקדש, ויש אומרים שבפנימיה יש זכיה לישיבה, אם נחשיב את הבחורים כשוכרים תלוי במחלוקת הפוסקים בהשכיר חצרו האם קונה המשכיר או השוכר, והאם נחשב חצר המשתמרת לבעלים מכח השוכר.
- ד. **קנין ד' אמות:** לגבי קנין ד' אמות נחלקו הפוסקים האם ד' אמות קונות בחצר חבירו, והאם קונה בחצר שאינה משתמרת, ובלי כוונת קנין.

נושא הגיליון הבא:

המנהג להכות ב'המן'

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות הנצחה לע"ג, לרפו"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס

'ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

קו הילכתא

02-5377-085

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי

שיעורים וימי עיון

מוקד למענה הלכתי

בידורי הלכה אקטואליים

קו הילכתא

חוברות הדרכה